

CAP A UN ESTAT PLURILINGÜE

Una lectura en positiu del primer informe del Comitè d'Experts de la
Carta europea de les llengües regionals o minoritàries,
sobre el compliment per l'Estat espanyol en relació a la llengua catalana

Dr. Santiago J. Castellà Surribas

Universitat Rovira i Virgili

Gener 2006

© **OBSERVATORI DE LA LLENGUA CATALANA**, *Barcelona, febrer de 2006*

Observatori de la Llengua Catalana
C. de Rocafort, 242 bis 3r
08029 Barcelona. Països Catalans
E-mail: info@observatoridelallengua.org
Web: www.observatoridelallengua.org
ISBN: 00-00-00-00
Diposit legal: B-000-000

ÍNDEX

I. Introducció: Cap a un Estat plurilingüe	6
II. L'avaluació de la Part II de la Carta: Objectius i principis	11
III. L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública:	15
a) En relació a l'ensenyament (Article 8)	16
b) En relació a la Justícia (Article 9)	19
c) En relació a les autoritats administratives i serveis públics (Article 10)	22
d) En relació als mitjans de comunicació (Article 11)	25
e) En relació a les activitats i equipaments culturals (Article 12)	26
f) En relació a la vida econòmica i social (Article 13)	28
g) En relació als intercanvis transfronterers (Article 14)	30
IV. Els comentaris formulats pel Govern espanyol a l'avaluació del Comitè d'Experts, i les Recomanacions del Comitè de Ministres	33

I. Introducció: Cap a un estat plurilingüe

A l'agost de 2001 va entrar en vigor per a Espanya la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries¹, després d'un llarg procés de ratificació², que comporta una complexa Declaració sobre les obligacions de la Carta assumides en relació a les diferents llengües parlades a l'Estat espanyol. En concret s'opta per una declaració en què s'assumien obligacions per l'anomenada "banda alta" de la Carta europea –o sigui, el nivell d'exigència més alt possible-, però sense anomenar directament les llengües objecte de protecció, i remetent a aquelles declarades oficial –amb estatut de cooficialitat - en els diferents Estatuts d'Autonomia. Atorgant una protecció inferior a la resta de llengües parlades que no gaudeixen d'estatut jurídic d'oficialitat en l'ordenament jurídic espanyol. Així, la llengua catalana, es veia emparada pel màxim nivell de protecció de la Carta europea a la Comunitat Autònoma de Catalunya, a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i a la Comunitat Autònoma de València; i rebia una protecció menor en l'anomenada Franja de Ponent –els territoris de la Comunitat Autònoma d'Aragó de parla catalana- i a la Zona del Carxe a la Comunitat Autònoma de Múrcia.

Aquesta assumpció d'obligacions territorialitzada, i sense tenir en compte la realitat social de la llengua, -escollida conscientment per tal d'evitar posicionar-se sobre la unitat de la llengua catalana- comporta el problema d'un tractament fracturat de la mateixa llengua, un nivell diferent de protecció depenent del territori, i permet al govern central la no assumpció de responsabilitats en la promoció i impuls de la llengua catalana, que de facto suposa el manteniment d'una mentalitat i una lògica monolingüística en un Estat caracteritzat per la diversitat i pluralitat de llengües.

Espanya havia de presentar, d'acord amb l'article 15.1 de la Carta, el primer informe sobre la seva aplicació un any després de la seva entrada en vigor, o sigui a l'agost del 2002. L'informe de l'Estat espanyol es va presentar el 23 de setembre de 2002. Des del principi, les entitats que treballen per la promoció i pel respecte de la llengua catalana van ser conscients de les fortes implicacions que suposava aquest mecanisme internacional de

---

¹ En endavant citada com a Carta europea.

² CASTELLÀ SURRIBAS, Santiago: "La ratificació de l'Estat espanyol a la Carta europea de llengües regionals o minoritàries", CIEMEN – Mercator Dret i Legislació lingüística, amb el suport de la Comissió Europea, Document de Treball 8, 2002. 30 pàg. ISSN 1133-3928. Versió anglesa en www.troc.es/ciemen/mercator

control, procés que va motivar la creació de l'Observatori de la llengua catalana, i l'encàrrec a la seva Comissió d'Experts d'un "contrainforme" on es presentés la valoració de la situació de la llengua catalana en el marc de l'ordenament jurídic espanyol. El punt de partida va ser la negativa impressió causada per l'Informe de l'Estat,³ que va ser elaborat sense comptar amb les Comunitats Autònomes. La línia argumental bàsica de l'informe de l'Observatori era posar de manifest la necessitat de fer una transició del model jurídic monolingüista castellà a una regulació jurídica del pluralisme lingüístic interpretant el mandat constitucional de l'article 3.2 i 3.3 en els termes de la Carta europea⁴.

Així, i d'acord amb l'article 16 de la Carta europea, l'Observatori de la llengua catalana construï el seu Informe presentant cinc Declaracions referides a la política seguida per l'Estat espanyol de conformitat a la Part II (Objectius i Principis) de la Carta; i seguidament, feia diferents CRIDES D'ATENCIÓ sobre cadascun dels apartats que configuren la Part III de la Carta europea (*Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, que s'han d'adoptar de conformitat amb els compromisos subscrits en virtut del paràgraf 2 de l'article 2*).

L'avaluació del Comité d'Experts del Consell d'Europa s'ha vist perllongada en el temps de forma excessiva per la dimissió i subsegüent nomenament de l'expert proposat per l'Estat espanyol al Comité de Ministres, retardant aquest fet la visita "in loco" de la delegació del Comitè d'Experts inicialment prevista pel maig de 2003 i finalment realitzada

---

³ Com dèiem a l'Informe de l'Observatori de la Llengua: "*Malauradament, l'Estat espanyol, incomplint aquest compromís internacional ha presentat un document caòtic i intel·ligible en el qual presenta un conjunt de dades fàctiques i una enumeració de textos jurídics, caracteritzades per la seva imprecisió, el seu desordre, la reiteració i reproducció parcial de textos jurídics, les contradiccions internes i la manca de claredat. Una simple lectura del document presentat per l'Estat com a "Informe" permet treure com a conclusió indiscutible que en aquest document no es posa de manifest ni la política seguida en relació als objectius i principis de la Carta, ni les mesures adoptades en aplicació de la Part III de la Carta. Constatació que implica, si més no, un incompliment de l'obligació que tenia l'Estat espanyol de presentar un Informe amb l'esmentat contingut a l'any de l'entrada en vigor de la Carta.*" **Informe sobre l'aplicació per l'Estat Espanyol de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries en relació a la llengua catalana.** Coordinat pel Dr. Santiago Castellà i Surribas, presentat al Consell d'Europa, a Estrasburg, el 20 de gener de 2004. Versió en llengua catalana, castellana i anglesa a <http://www.observatoridelallengua.org>, en endavant citat com Informe de l'Observatori.

⁴ "*Com constatarem al llarg d'aquest informe, i com deixa clar l'Informe presentat per l'Estat, el punt de partida de l'activitat estatal en matèria de llengües regionals o minoritàries és l'absència d'una política lingüística de l'Estat espanyol que desenvolupi els preceptes constitucionals que estableixen el pluralisme lingüístic de l'Estat, atenent a la doble oficialitat de les llengües que l'article 3.2 de la Constitució espanyola remet a la regulació en els Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes amb llengua pròpia diferent de la castellana. Aquesta absència de desenvolupament normatiu i d'acció política del principi constitucional de pluralitat lingüística està permetent la perpetuació d'una subtil arquitectura normativa, construïda durant dos segles d'imposició del model de monolingüisme castellà articular sobre la repressió de la diversitat lingüística. "En l'actualitat la proclamació constitucional del pluralisme lingüístic conviu encara amb multitud de preceptes propis del model d'imposició del monolingüisme castellà que es troben dispersos en múltiples textos jurídics d'àmbit sectorial, sense que l'entrada en vigor de la Carta europea hagi suposat cap neteja normativa d'aquestes normes que intermitentment revifien en el successiu canvis legislatius donant mostres d'una fortalesa i una inusual capacitat de supervivència més enllà de les seves contradiccions amb l'esperit i el text constitucional i amb els drets lingüístics internacionalment emparats i, en concret, amb la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. L'actual règim jurídic-lingüístic de l'Estat espanyol, resta així caracteritzat per la seva dispersió normativa, tractament sectorialitzat, contradiccions de models seguits, infraccions al principi de jerarquia normativa i la manca de coordinació i cooperació amb els ordenaments autonòmics, constituint-se així en una sòlida protecció de la pervivència de fórmules jurídiques que imposen el monolingüisme castellà", Informe de l'Observatori.*

el maig del 2004. El Comité d'Experts va decidir conèixer in situ la realitat d'Iruña/Pamplona, Gazteiz/Vitòria, Bilbo/Bilbao i Oviedo, i finalment va concentrar a Madrid un conjunt de trobades amb institucions públiques i entitats no governamentals. Malauradament no va visitar cap dels territoris de parla catalana, centrant el seu interès en la llengua vasca al País Basc i a Navarra, i en la llengua asturiana o bable, fet que marca molt el contingut de les seves conclusions, algunes de les quals les presenta centrades en la llengua vasca quan són generalitzables a la totalitat de llengües no castellanes parlades a l'Estat espanyol.

La publicació a l'estiu del 2005 de les conclusions del Comité d'Experts generà en una primera lectura una gran decepció en l'entorn dels experts i les entitats que treballen per la llengua. L'alta il·lusió generada pel procés i les possibilitats que propiciava ordenar el procés de transició cap al plurilingüisme es veien difuminades principalment pel tractament confús i contradictori que el Comité fa del valencià. Aquesta qüestió motivà una urgent i contundent resposta de l'Observatori de la Llengua⁵, que acabava afirmant que *“En conclusió, l'Observatori de la Llengua Catalana considera necessari fer les següents remarques: 1. Al llarg dels segles han coexistit les dues denominacions, català i valencià, juntament amb altres, per a designar la llengua pròpia dels valencians. 2. El valencià forma part de la llengua catalana i així és reconegut unànimement per la ciència lingüística internacional. 3. La doble denominació de la llengua catalana ha estat reconeguda per l'ordenament jurídic espanyol (titulacions superiors i àrees de coneixement universitàries), pel Govern espanyol en la seva petició d'admissió de les llengües oficials a l'Estat espanyol entre les llengües oficials i de treball, en condicions especials, de la Unió Europea (memoràndum de 12-12-2004), per la jurisprudència (Tribunal Constitucional, Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana) i també per la institució que les Corts Valencianes han creat per a “vetllar pel valencià”, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. 4. Qualsevol anàlisi mínimament rigorosa sobre la situació de la llengua catalana ha de tenir en compte tot el seu abast territorial, més enllà de les denominacions que pugui rebre la llengua a cada lloc i garantir el mateix tractament unitari que l'Informe dona a llengües amb dues denominacions oficials: castellà i espanyol, èuscar i basc (vascuence), bable i asturià.”*

Però més enllà d'aquesta preocupant qüestió, cal reconèixer a l'Informe del Comitè d'Experts del Consell d'Europa, tot i les seves deficiències senyalades al llarg del present treball, la virtut d'haver comprès la necessitat de transició lingüística a Espanya, des del

---

⁵ Vid. http://www.observatoridelallengua.org/arxius_documents/remarques_informe_consell_d_europa-def.doc

model encara vigent basat en la supremacia del monolingüisme castellà a un model plurilingüístic que, coherent amb els continguts de l'article 3 de la Constitució, doni correcta aplicació als compromisos assolits en ratificar la Carta europea. Podem afirmar, després de la lectura detinguda de l'Informe del Comitè d'Experts, que el compliment de la Carta europea pressuposa per a Espanya la construcció d'un nou marc jurídic, on el govern central conjuntament amb les Comunitats Autònomes amb una llengua pròpia impulsin el respecte, el coneixement i l'ús de la pluralitat lingüística des del principi de la llibertat d'elecció de llengua en un context normatiu, polític, social i cultural plurilingüista.

El Comitè d'Experts del Consell d'Europa considera, pel que fa a l'ensenyament de la llengua catalana, que únic model respectuós amb el compromisos de la Carta europea és el que s'aplica a Catalunya basat en la immersió lingüística i la no segregació dels alumnes; i considera que a València i a les Illes Balears els models de bilingüisme estructural són un incompliment de la Carta europea. El Comitè considera que la Llei Orgànica del Poder Judicial no garanteix l'accés a l'administració de justícia i a un procediment en la llengua pròpia del ciutadà. Al mateix temps considera que l'estructura de la carrera del personal que treballa a l'Administració de Justícia i a l'Administració de l'Estat ha de ser repensada en termes de capacitació lingüística per atendre els ciutadans. En l'àmbit dels serveis públics, dels mitjans de comunicació, de la vida econòmica i social, i de la vida cultural, el Comitè d'Experts deixa a Espanya sota sospita demanant reiteradament que en el proper informe s'aporti la informació pertinent. Finalment, demana un marc jurídic de protecció i impuls del català a l'Aragó. En definitiva el Comitè d'Experts constata la pervivència de les estructures i lògiques pròpies del monolingüisme castellà i reclama una transició progressiva cap al plurilingüisme, advertint contundentment de la necessitat de treballar –especialment els mitjans de comunicació- per crear un clima de respecte i de mútua confiança entre les diferents comunitats lingüístiques de l'Estat.

L'Informe del Comitè d'Experts ha estat i pot ser extremadament útil per contrastar les optimistes informacions estatals, ja que sovint fa referència a les informacions aportades per entitats no governamentals. Cada tres anys, Espanya ha de presentar un nou informe al Comitè d'Experts, i si el primer va ser al 2002 toca ara un nou informe que ha de ser fet en coordinació amb les Comunitats Autònomes amb una llengua pròpia, i ha d'incloure de forma exhaustiva tota la informació sol·licitada. Serà un bon moment perquè la delegació del Comitè d'Experts visiti algun dels territoris de parla catalana, i perquè l'Observatori, recollint l'experiència d'aquest anys i els diferents treballs impulsats, presenti de nou un exhaustiu informe acompanyat de totes aquelles informacions concretes que ajudin el Comitè a conèixer la realitat lingüística de l'estat espanyol pel que fa a la llengua catalana.

II. L'avaluació de la part II de la carta: Objectius i principis

---

La primera i més bàsica obligació assolida per tots els Estats que han ratificat la Carta europea consisteix en el deure de reconeixement de les llengües regionals o minoritàries, en aquest cas del català. El Comitè d'Experts assenyala que l'article 3.3 de la Constitució Espanyola, que estableix que *"La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció"*, és un dels reconeixements oficials més exemplars de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural que pot trobar-se a Europa. Sobta, però, la seva anàlisi aïllada, sense fer esment de la totalitat de l'article 3 de la Constitució, i en especial de l'article 2 que parla de la cooficialitat de les altres llengües diferents al castellà en les seves respectives Comunitats Autònomes. El Comitè d'Experts aposta, innecessàriament, per una interpretació del complex article 3.3. de la Constitució en el sentit d'entendre àmpliament l'expressió "modalitats lingüístiques" com a referida a totes les llengües diferents al castellà; enfront de la posició doctrinal que considera que l'article 3 fa una gradació jeràrquica, protegint en l'apartat 1 la llengua castellana, en l'apartat 2 les llengües oficials en una Comunitat Autònoma diferents al castellà, i en l'apartat 3 les altres realitats lingüístiques no oficials⁶. Sens dubte, és també la interpretació més escaient amb les finalitats i objectius de la Carta, tot i que sobta l'absència de tota menció a l'article 3.2 de la Constitució, especialment al fixar, en el reconeixement de la cooficialitat de les llengües pròpies que fan els Estatuts d'Autonomia, tota l'arquitectura del plurilingüisme a Espanya, ignorant el mandat constitucional de l'article 3.2.

El Comitè d'Experts no fa cap referència a la manca de regulació del pluralisme lingüístic més enllà de la Constitució i del que cada Estatut d'Autonomia fa per al seu propi territori, la qual cosa a efectes de reconeixement de les llengües és més que suficient, però no soluciona el tractament estatal de les llengües cooficials fora de la seva Comunitat Autònoma.

El principal problema que planteja l'avaluació que fa el Comitè d'Experts sobre si l'Estat espanyol compleix correctament amb l'article 7 – Objectius i principis - de la Carta europea, és en el tractament fraccionat que fa de la llengua catalana, analitzant per separat el català a Catalunya, el català a les Illes Balears, el valencià, i el català a Aragó. Aquest confusionisme

---

⁶ VERNET, J. I altres: Dret Lingüístic, Cossetània, 2003, pàg. 110 i 111.

en què es mou el Comitè d'Experts en el tractament del valencià ha estat objecte d'una clara manifestació pública de l'Observatori de la Llengua catalana, on es ressalten les contradiccions, errors i interpretacions equivocades en què cau el Comitè d'Experts⁷.

L'apartat b) de l'article 7 de la Carta europea, que fa referència al *"respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, de manera que assegurin que les divisions administratives ja existents o noves no constitueixen cap obstacle a la promoció d'aquesta llengua regional o minoritària;"*, es configurà com un dels eixos de l'Informe presentat per l'Observatori de la Llengua en tant que entitat no governamental, on afirmàvem que: *"l'existència de territoris de parla catalana en els quals la manca de declaració d'oficialitat de la llengua –en concret a la Franja de Ponent, a l'Aragó, on el català és una modalitat lingüística protegida però no llengua oficial (d'acord amb l'article 7 de l'Estatut d'Autonomia de l'Aragó); i a la Zona del Carxe a Múrcia on l'Estatut d'Autonomia no menciona el català ni com a llengua oficial ni com a llengua protegida - planteja de forma especialment clara la creació per a un mateix domini lingüístic de diferents estatuts jurídics, determinant una territorialització extrema dels nivells de promoció i protecció, que no troba cap factor de correcció en mesures de política plurilingüística estatal, donant com a resultat que les actuals divisions administratives es configurin com un obstacle a la promoció de la llengua catalana en el conjunt del seu domini lingüístic"*⁸.

El Comitè d'Experts, - tot i excloure d'aquest tractament el valencià, i oblidar-se del Carxe a Múrcia- sí que detecta problemes en la divisió administrativa dels territoris de llengua catalana, ressaltant expressament *"la necessitat d'una estreta coordinació entre les diferents entitats administratives"*. Sense pronunciar-se sobre el tema, el Comitè d'Experts decideix abordar-ho en el seu proper informe, per la qual cosa sol·licita rebre informació sobre la cooperació entre les Comunitats Autònomes amb llengua catalana. Sobta desfavorablement que no demani cap col·laboració entre les autoritats administratives de València, les de Catalunya, les de les Illes Balears i les d'Aragó. I l'oblit permanent de la regió del Carxe a Múrcia.

És absolutament incoherent que l'Informe del Comitè d'Experts⁹, no recomani cap tipus de relació i/o coordinació entre les autoritats catalanes, balears i aragoneses amb les valencianes, i sí que proposi un marc de relació entre les autoritats locals valencianes i les entitats locals dels territoris de parla catalana a França i a Itàlia¹⁰. Com explica el

---

⁷ Vid. ...

⁸ Vid. Informe de l'Observatori de la Llengua Catalana, pàg. 30.

⁹ Informe del Comitè d'Experts, Vid. Paràgraf 1001 a 104

Comitè d'Experts que als efectes de crear un clima de protecció, tolerància i mutu respecte entre les llengües, no faci cap referència a les relacions intraestatals i sí a les internacionals entre territoris amb una mateixa llengua?

Sobre l'apartat c de l'article 7 –“la necessitat d'una acció decidida de promoció de les llengües regionals o minoritàries, a fi de protegir-les;”- i l'apartat d) “-la facilitació i/o l'impuls de l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la vida privada;»- el Comitè no fa cap comentari sobre la llengua catalana a Catalunya, Illes Balears i València, remetent-se a l'anàlisi que fa més endavant de la Part III de la Carta europea (articles 8 a 14). Pel que fa al català parlat a l'Aragó, sí que fa un advertiment molt clar, sol·licitant “*l'adopció d'un marc jurídic específic per a la protecció i promoció del pluralisme lingüístic a Aragó*”, constatant així que l'actual situació que defineix com a “*molt crítica per a la llengua catalana*” suposa un incompliment de la Carta. Aquí hi ha la primera recomanació específica a l'Estat per a dotar-se d'un marc normatiu que desenvolupi el mandat constitucional i estatori “*de protecció i promoció de l'aragonés i el català a Aragó, i a pendre les mesures necessàries per assegurar la seva aplicació*”. Al mateix temps demana informació per a formar-se un judici sobre l'aplicació de l'esmentat apartat d) de l'article 7 a la Franja aragonesa. I més endavant, en referència a l'apartat f) de l'article 7 torna a constatar un incompliment estatal de la Carta europea a l'Aragó, que li porta a recomanar a les autoritats competents a “*pendre les mesures necessàries per incloure l'ensenyament de l'aragonés i el català en el programa escolar normal en els àmbits en què aquestes llengües s'usen tradicionalment*”.

És interessant veure com en les relacions entre parlants d'una mateixa llengua - *el manteniment i el desenvolupament de relacions, en els àmbits previstos per aquesta Carta, entre els grups que usen una llengua regional o minoritària i altres grups del mateix estat que parlin una llengua usada en una forma idèntica o pròxima, així com l'establiment de relacions culturals amb altres grups de l'estat que usin llengües diferents* – el Comitè d'Experts rectifica el desgavell que manté amb el tema del valencià i parla de les relacions entre catalanoparlants de Catalunya, les Illes Balears i la Franja de Ponent, amb els valencianoparlants de València. En tots aquest casos el Comitè assegura no tenir-ne informació suficient per emetre un judici sobre el compliment estatal del mandat de la Carta europea, per la qual cosa demana a les autoritats estatals que facilitin informació oportuna al respecte en el proper informe periòdic.

---

¹⁰ *Ibidem*, paràgraf 867 y 868.

També, en parlar d'intercanvis transfronterers¹¹, el Comitè d'Experts torna a tractar català i valència conjuntament, i a demanar que les autoritats estatals facilitin en el seu proper informe les informacions pertinents per a permetre l'activitat avaluadora del Comitè¹².

Sobre l'important paràgraf 3 de la Carta europea -que estipula que *“les parts es comprometen a promoure, per mitjà de mesures apropiades, la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, especialment de tal manera que el respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i de la formació dispensades en el país, i a encoratjar els mitjans de comunicació de masses a perseguir el mateix objectiu”*-, el Comitè d'Experts, després de valorar positivament algunes accions, assenyala que *“és precís examinar alguns aspectes, que requereixen prendre mesures ulteriors”*, constatant, per tant, que el compliment d'aquest principi no és el desitjable. I en concret el Comitè assenyala la manca d'informació sobre les mesures adoptades per a fomentar la sensibilització de la majoria de la població que viu en parts d'Espanya en les quals no es parla una llengua regional o minoritària.

Advertit el Comitè d'Experts d'alguns greus incompliments d'aquest principi de foment de la tolerància i mutua comprensió, diplomàticament decideix sol·licitar més informació, o el que és el mateix, advertir que sobre aquest aspecte fixarà properament la seva atenció. I així, afirma que *“desconeix la forma com es fomenta la comprensió i la tolerància en relació a les llengües regionals o minoritàries en els programes nacionals de ràdio i de televisió d'Espanya”*.

En relació al principi de participació de les comunitats lingüístiques en l'assessorament de les polítiques públiques¹³, el Comitè d'Experts demana informació sobre la tasca del Consell Social de la Llengua Catalana de Catalunya, de la tasca de la Universitat de les Illes Balears i el Consorci pel Foment de l'Ús de la Llengua Catalana, i exposa els seus dubtes sobre el paper del Consell Valencià de Cultura. En tots els casos demana informació sobre com els catalanoparlants transmeten a les autoritats centrals les seves necessitats i desigs, deixant un cop més sota sospita i pendent d'ulterior examen aquesta qüestió.

---

¹¹ Carta europea, article 7, paràgraf i): *“la promoció de les formes apropiades d'intercanvis transnacionals, en els àmbits previstos per aquesta Carta, per a les llengües regionals o minoritàries usades en una forma idèntica o pròxima en dos o més estats”*.

¹² Informe del Comitè d'Experts, Vid. Paràgraf 174.

¹³ Carta europea, article 7.4: *“A l'hora de definir la seva política envers les llengües regionals o minoritàries, les parts es comprometen a prendre en consideració les necessitats i els desigs expressats pels grups que usen aquestes llengües. Hom les encoratja a crear, si cal, òrgans encarregats d'aconsellar les autoritats sobre totes les qüestions relatives a les llengües regionals o minoritàries.*

II. L'avaluació de la part III de la carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública

---

En relació a la Part III de la Carta “*Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública*”, el Comitè d'Experts aborda per Comunitats Autònomes i no per llengües, la seva avaluació del compliment de la Carta per part de l'Estat espanyol. D'aquesta manera el Comitè d'Experts segueix amb tota la seva literalitat el model de protecció assumit per Espanya en l'instrument de ratificació de la Carta europea. Efectivament, l'Estat espanyol va resoldre la qüestió de concretar les llengües que serien objecte de protecció d'acord amb la Carta europea mitjançant la remissió a les disposicions escaients dels Estatuts d'autonomia, evitant la identificació concreta de les llengües regionals o minoritàries, i afirmant en aquest sentit que “*s'entenen per llengües regionals o minoritàries, les llengües reconegudes com a oficials als estatuts d'autonomia de les comunitats autònomes del País Basc, Catalunya, Illes Balears, Galícia, Comunitat Valenciana i Navarra. (...) Així mateix, Espanya declara, als mateixos efectes, que també s'entenen per llengües regionals o minoritàries les que els estatuts d'autonomia protegeixen i emparen en els territoris on tradicionalment es parlen*”.¹⁴ Són les deficiències polítiques de la Declaració espanyola les que ara permeten –i possibiliten- que el Comitè d'Experts tracti per separat l'avaluació de l'aplicació de la Part III a la llengua catalana a Catalunya; l'avaluació de l'aplicació de la Part III a la llengua catalana a les Illes Balears; i l'avaluació de l'aplicació de la Part III a la llengua catalana a València.

Aquest fet condiona de forma molt greu l'acció avaluadora del Comitè, donat que –amb una interpretació molt restrictiva i més que dubtosa- el Comitè redueix la seva activitat d'anàlisi a les Comunitats Autònomes on la llengua regional o minoritària és oficial, obviant cap anàlisi de la resta del territori estatal, i sobretot obviant el tractament conjunt de la llengua catalana a tots els territoris on és llengua oficial.

---

¹⁴ Com dèiem en l' INFORME SOBRE L' APLICACIÓ PER L'ESTAT ESPANYOL DE LA CARTA EUROPEA DE LES LLENGÜES REGIONALS O MINORITÀRIES EN RELACIÓ A LA LLENGUA CATALANA, presentat per l'Observatori de la Llengua al Comitè d'Experts del Consell d'Europa (en endavant citat con l'Informe de l'Observatori): “El motiu d'inspiració política que van portar a aquest acord consensuat en seu parlamentària respon a evitar atendre a criteris científics en la determinació de les llengües parlades en el si de l'Estat espanyol. I en concret respon a la voluntat política d'evitar reproduir en el debat parlamentari sobre l'autorització al Govern de la ratificació de la Carta europea, la discussió política sobre la denominació de la forma dialectal de la llengua catalana parlada al País Valencià. La declaració de l'Estat espanyol és un exercici d'arquitectura legal per evitar enumerar les llengües regionals o minoritàries que seran objecte de protecció, dirigida inicialment a evitar parlar de la llengua catalana en tant que llengua parlada en més d'una Comunitat Autònoma, i que no es correspon amb les divisions autonòmiques en què s'ha organitzat l'Estat.”

A) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació a l'ensenyament (Article 8)

La dada més remarcable de l'avaluació que el Comitè d'Experts fa de la aplicació de la Carta en l'àmbit de l'ensenyament no universitari és la positiva valoració que el Comitè fa de la inversió de la tendència a minoritzar l'ús de la llengua catalana com a llengua d'aprenentatge assolit a Catalunya. El procés de normalització lingüística en l'ensenyament, configurat pel model anomenat de *conjunció lingüística*, basat en evitar la segregació lingüística dels alumnes, establert per la Llei 7/1983 de 18 d'abril de *Normalització Lingüística a Catalunya*, i inicialment desenvolupat pel Decret 362/1983, de 30 d'agost, es veu molt positivament valorat pel Comitè, que després de qualificar com a "*admirable*" el procés, afirma que "*Aquesta evolució és sumament excepcional en la història d'Europa i confirma l'interès especial d'Espanya en aquest àmbit*". Cal recordar que la utilització "*normalment*" del català com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament no universitari, va ser objecte d'una Qüestió d'Inconstitucionalitat a l'article 14 de la Llei, que va permetre al Tribunal Constitucional afirmar la constitucionalitat del precepte, valorar el model de conjunció lingüística com "*un propòsit d'integració o cohesió social*"¹⁵. El Comitè d'Experts tan sols expressa desconèixer si aquest model resta implantat també en l'àmbit de l'ensenyament pre-escolar.

Pel que fa a l'ensenyament superior o universitari, cal recordar que els compromisos assolits per l'Estat espanyol són, excepcionalment, per la banda baixa de la Carta¹⁶, obligant només a "*fomentar i/o autoritzar l'establiment d'un ensenyament universitari o d'altres formes d'ensenyament superior en les llengües regionals o minoritàries, o de mitjans que permetin estudiar aquestes llengües a la universitat o en altres centres d'ensenyament superior*". El Comitè d'Experts constata la possibilitat d'emprar la llengua catalana en els exàmens d'accés a la Universitat¹⁷, el dret de professors i alumnes universitaris a utilitzar la llengua catalana i el foment de la llengua catalana a la Universitat establerta per l'article 22 de la Llei de Política Lingüística. El primer informe de l'Estat espanyol es caracteritzava en aquest àmbit per una absència casi total de comentaris, i

---

¹⁵ Vid. Sentència del Tribunal Constitucional 337/1994, de 24 de Febrer, en especial els Fonaments Jurídics 10 i 21.

¹⁶ Com dèiem a l'Informe de l'Observatori, tant sols dos àmbits de la Part III de la Carta resten exclosos de la màxima protecció (l'anomenada *banda alta de protecció*) a la Declaració de l'Estat espanyol: "Per una banda, l'opció que es fa per l'apartat e. iii, del Paràgraf 1 de l'article 8, referit a l'ensenyament universitari, en què es fa primar l'autonomia universitària per sobre del règim jurídic de les llengües establert per la Constitució i els respectius Estatuts d'Autonomia; i per altra banda, en relació als mitjans de comunicació, l'opció que es fa a favor de l'apartat f.ii del Paràgraf 1 de l'article 11 d'"*estendre les mesures existents d'assistència financera a les produccions audiovisuals en llengües regionals o minoritàries*"; en lloc d'optar per la possibilitat de "*cobrir els costos suplementaris dels mitjans de comunicació que usin les llengües regionals o minoritàries, en els casos que la llei preveu una assistència financera, en general, per als mitjans de comunicació*" justificat en la manca de la previsió legal que exigeix el precepte."

¹⁷ Real Decreto 3937/1982, de 29 de desembre.

l'Informe del Comitè d'Experts aprofita l'avinentesa per evitar posicionar-se sobre dues importants qüestions plantejades per l'Informe de l'Observatori: En primer lloc sobre les normatives pròpies universitàries d'usos lingüístics sovint objecte d'impugnacions judicials; i en segon lloc, sobre la qüestió de si la no exigència de coneixements del català per a l'accés a l'activitat docent universitària en els cossos estatals és compatible amb les obligacions assolides per Espanya en relació a la Carta europea.

Emparat amb la manca d'informació, el Comitè pressuposa el compliment de les obligacions, però al mateix temps *"anima les autoritats espanyoles a facilitar més informació, en el seu proper informe periòdic, sobre l'ensenyament del català disponible en aquest nivell educatiu"* . En aquest sentit, serà del tot escaient que l'Observatori de la llengua catalana aporti en el seu proper Informe al Comitè d'Experts dades exhaustives sobre la situació de les normatives d'usos lingüístics de les universitats de l'àmbit lingüístic català, dades sociolingüístiques de les diferents fonts existents sobre l'ús del català en la docència universitària, així com una detinguda valoració jurídica de la compatibilitat de la situació existent amb el conjunt de la Carta europea -i no només en relació a l'article 8,d), iii) de la mateixa-

Amb molta més contundència, segurament perquè els compromisos assolits per Espanya tornen a estar en la banda alta, el Comitè d'Experts demana més informació sobre l'Ensenyament per a adults i l'educació permanent, assegurant que no està clar que els cursos s'imparteixin en català fet pel qual el Comitè no pot concloure sobre el compliment d'aquest compromís.

Resulta paradoxal llegir al Comitè d'Experts que el comprimis 8.g) *"prendre mesures per assegurar l'ensenyament de la història i la cultura de les quals la llengua regional o minoritària és expressió"* resta sota l'exclusiva responsabilitat de la Comunitat Autònoma de Catalunya, obviant tota valoració sobre l'ensenyament de la història i cultura catalanes en el conjunt de territoris que tenen el català com a llengua pròpia. Fet més greu encara en obviar una interpretació sistemàtica d'aquest article 8.g) en relació a l'article 7.3 de la Carta, que com a objectiu i principi estableix que "Les parts es comprometen a fomentar, (...), la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, a actuar de manera que el respecte, la comprensió i la tolerància cap a les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i de la formació impartida al país, i a estimular els mitjans de comunicació social perquè persegueixin el mateix objectiu".

Sobta igualment la manca de cap referència al professorat universitari en seu de l'article 8.h) que estableix l'obligació de *"garantir la formació inicial i permanent del professorat"*

necessari per aplicar els paràgrafs a) a g) de la Carta". Qüestió que coincideix amb la que plantejaven en parlar de l'article 8.e) i en què el Comitè assenyala expressament la necessitat de comptar amb més informació, en la seva propera avaluació.

El tractament fraccionat de la llengua catalana, propiciat per la Declaració espanyola, fa que quan avalua l'existència d'òrgans de seguiment i control (article 8.i) de la Carta europea, li sigui suficient amb l'existència del Consell Social de la Llengua Catalana, obviant la inexistència d'instàncies estatals de seguiment i control, i la inexistència d'instàncies lingüístiques de cooperació entre les autonomies amb oficialitat del català.

Algunes d'aquestes qüestions es veuen finalment abordades en seu del paràgraf 2 de l'article 8 de la Carta que estableix que *"En matèria d'ensenyament i en allò que es refereix als territoris altres que aquells on són usades tradicionalment les llengües regionals o minoritàries, les parts es comprometen a autoritzar, fomentar o establir, si el nombre de parlants d'una llengua regional o minoritària ho justifica, un ensenyament en o de la llengua regional o minoritària als estadis apropiats de l'ensenyament."*. Efectivament, agafant les dades facilitades per instàncies no governamentals –entre d'altres l'Observatori de la Llengua Catalana- el Comitè constata que l'afirmació del govern espanyol de què les escoles Oficials d'idiomes ofereixen cursos de català, només es dona en una E.O.I. a Madrid, i en cap altra més de l'Estat. Tot i aquesta constatació, el Comitè, en comptes d'afirmar l'existència d'un clar incompliment, es refugia un cop més en la fórmula de *"que la informació de què disposa és insuficient per avaluar degudament el compliment del present compromís"* i anima les autoritats espanyoles a facilitar més informació en el seu proper informe periòdic.

Amb una contundència inicial es manifesta el Comitè d'Experts al constatar que l'actual model educatiu de les Illes Balears *"no arriba al nivell exigít pels compromisos específics contrets per Espanya, que comporten oferir ensenyament principalment en català a les Illes Balears, i que aquest no es limiti a la meitat del programa escolar"*. És, doncs, força crític amb el model que desenvolupa el conegut com a *Decret de mínims*¹⁸, i insta contundentment les autoritats competents a subsanar aquest incompliment de la Carta europea, mitjançant l'establiment de *"models educatius essencialment en català per a l'ensenyament bressolar, primari i secundari a les Illes Balears"*.

---

¹⁸ Govern de les Illes Balears, Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús de l'ensenyament de i en llengua catalana en els centres docents no universitaris, conegut com a *"Decret de mínims"* que obliga els centres escolars a impartir com a mínim la meitat de les assignatures en català, desenvolupada per l'Orde de 12 de maig de 1998.

El mateix succeeix amb el català a València, on el Comitè d'Experts constata un greu incompliment de les obligacions assumides per l'Estat en virtut de la Carta europea, afirmant que *“a excepció del model d'immersió lingüística (...) cap dels altres models arriba al nivell exigít pels compromisos específics contrets per Espanya”*, i considerant que el models bilingües amb línies en català serien propis de nivells inferiors a l'escollit per l'Estat espanyol. Per la qual cosa el Comitè insta les autoritats competents a establir a València *“models educatius fonamentalment en valencià”*, recomanant una generalització del model d'immersió lingüística.

B) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació a la Justícia (Article 9)

És en aquest àmbit, tal i com havíem previst, que els nostres arguments sobre la incompatibilitat de l'actual marc legal i allò que disposa la Carta europea han estat recollits de forma més clara i contundent pel Comitè d'Experts.

Analitzat l'article 231 de la LOPJ 6/1985, i la resta de la legislació aplicable, el Comitè d'Experts conclou que *“no sembla que s'informi específicament en cap fase a les Parts en un procediment sobre la possibilitat d'emprar la llengua cooficial, amb independència de què les parts parlin o no en castellà”* i *“no sembla garantit formalment el dret de l'acusat d'emprar una llengua cooficial inclòs en el cas que no parli castellà”*¹⁹, tal com dèiem en l'Informe de l'Observatori de la Llengua Catalana *“La filosofia de la llei Orgànica del Poder Judicial pel que fa referència a la utilització de les llengües oficials pròpies d'una Comunitat Autònoma distintes del castellà, consisteix en fixar la preeminència del castellà com a llengua habitual dels procediments judicials, i l'excepcionalitat de les altres llengües que*

---

¹⁹ Informe del Comitè d'Experts, paràgraf 226.

²⁰ Aportàvem, a més, en l'Informe de l'Observatori una opinió de transcendental rellevància, i que havia passat força desapercibuda en el nostre Estat: *“L'incompliment de la Carta europea és tan flagrant que fins i tot el Consejo General del Poder Judicial, òrgan de direcció del poder judicial a l'Estat espanyol, quan va ser consultat sobre la ratificació espanyola a la Carta europea va afirmar que “Así, en cuanto a la lengua del procedimiento, la Carta Europea se refiere a asegurar la llevanza de la totalidad del proceso en la lengua regional o minoritaria (también, por tanto, en una lengua oficial “menos difundida”, en la expresión utilizada por la Carta Europea), a opción de una de las partes, como primera de las alternativas ofrecidas a los Estados firmantes, aplicable a todo tipo de procedimientos, tanto penales, como civiles y administrativos, constituye una medida indudablemente más amplia y completa que la mera posibilidad de utilizar la lengua oficial propia concedida por el número 2 del artículo 231 de la Ley Orgánica a Jueces, Magistrados, Fiscales, Secretarios y demás funcionarios de los Juzgados y Tribunales...”* (CONSEJO GENERAL DEL PODER JUDICIAL, Boletín de Información núm.127, enero de 1996). La insistència sobre la incompatibilitat de l'actual regulació continguda a l'article 231 LOPJ amb la Carta europea, al llarg del document del Consejo General del Poder Judicial és d'una rotunditat absoluta, afirmant en un altre paràgraf que *“...en otros aspectos las disposiciones de ésta (de la Carta europea), particularmente en función de la modalidad elegida, pudieran requerir un nivel de protección mayor para obtener los resultados pretendidos por el texto normativo en proceso de ratificación”*. Confirmant més endavant la idea que *“...en función, por tanto de los términos de su ratificación, deba procederse a la revisión de algunos aspectos de l'actual normativa, siempre de modo que se vean adecuadamente compatibilizados las exigencias derivadas del acceso a la tutela judicial, con el interés público y los derechos e intereses de las demás partes”*.

es podran utilitzar si cap de les parts s'hi oposa. El dret d'usar la llengua pròpia resta així condicionat a elements aliens al titular del dret. Aquest model es veu agreujat en els procediments en els quals una de les parts és l'administració central de l'Estat, ja sigui el Ministeri Fiscal, o l'advocacia de l'Estat, donat que interactua negativament amb la no exigència de capacitat lingüística per l'exercici d'aquestes funcions.”²⁰

La conclusió del Comitè d'Experts és clara, l'actual legislació espanyola que regula l'ús de les altres llengües cooficials davant de l'administració de justícia no supera l'estàndard mínim dels compromisos assolits per l'Estat al ratificar la Carta. I per tant, la vigència d'aquesta legislació comporta una violació permanent i continuada d'un tractat internacional. El Comitè, amb una rotunditat inusual en el conjunt de l'Informe insta (“*alienta*”)²¹ les autoritats espanyoles “*a modificar el marc jurídic*” per tal que “*les autoritats judicials penals, civils i administratives de Catalunya realitzin els procediments en català, a petició d'una Part*”. Insta també les autoritats a “*prendre totes les mesures necessàries per assegurar, quan sigui procedent, que s'informa específicament a les Parts en un procediment en català si una de les Parts així ho sol·licita*”. El Comitè afirma que encara que de la literalitat estricta del marc normatiu espanyol “*sembla que està formalment de conformitat*” amb el compromisos assolits en virtut de la Carta europea, l'anàlisi sistemàtic constata l'incompliment, donat que aquest marc jurídic no propicia als catalanoparlants aprofitar l'oportunitat d'emprar la seva llengua en els procediments judicials²²

En definitiva, estem davant d'una clara infracció d'un Tractat Internacional per part de l'Estat, detectada per un cautelós i restrictiu Comitè d'Experts en base als informes facilitats per entitats no governamental com l'Observatori de la Llengua Catalana. Detectat aquest incompliment, Espanya resta, independentment de les recomanacions específiques del Comitè de Ministres obligat a modificar amb tota la diligència possible aquest marc jurídic per tal de restaurar no només la legalitat internacional, sinó també la legalitat en l'ordenament jurídic intern. En tant que, per la seva natura i després de la seva publicació oficial, tot tractat internacional, i en el cas que ens ocupa, la Carta europea, és una norma interna de rang jeràrquic supralegal, el seu incompliment genera com a efecte immediat la inaplicabilitat de totes les normes d'inferior rang –legals i reglamentàries- contràries al tractat.

---

²¹ La fórmula jurídica “*alienta*”, que aquí hem traduït al català per “*insta*”, és pròpia d'un Comitè d'Experts, sense força coactiva i de competències normatives sobre els Estats, les recomanacions del qual podran ser assumides o no –en la seva totalitat o parcialment- per un òrgan polític, intergovernamental, que es reserva en exclusiva la capacitat per fer observacions als Estats.

²² Vid. Paràgraf 233 de l'Informe del Comitè d'Experts.

Però els incompliments detectats pel Comitè d'Experts en l'àmbit de la justícia, no es redueixen a l'àmbit de l'article 231 de la LOPJ, sinó que, tal i com indicàvem en l'Informe de l'Observatori i constata el Comitè, *“el limitat percentatge de personal al servei de l'Administració de Justícia que parla català a Catalunya, en particular jutges i fiscals, segueix constituint un obstacle addicional per acomplir degudament els compromisos contrets”*²³. I és per això que el Comitè parla de la necessitat “indispensable”, per a donar un correcte compliment a la Carta europea, que les autoritats espanyoles examinin l'actual estructura i organització de la carrera i formació del personal de l'Administració de Justícia, recomanant l'establiment de programes de formació escaients per a aquest personal i per als advocats, alhora que insta les autoritats governamentals competents a *“prendre totes les mesures necessàries per incrementar el percentatge del personal de l'Administració de Justícia de Catalunya, a tots els nivells, i en particular, entre els jutges i fiscals, que poden emprar el català com a llengua de treball en els tribunals”*.

El Comitè d'Experts constata, a més, que no pot avaluar el compliment del mandat de la Carta europea *d'expedir en aquestes llengües regionals o minoritàries, si hom ho demana, els actes vinculats a un procediment judicial, recorrent si cal a intèrprets i a traduccions que no impliquin costos addicionals per als interessats*²⁴, per manca de dades, deixant pendent aquesta qüestió per un proper informe, i sol·licitant que en el mateix, el govern espanyol aporti la informació pertinent.

Finalment, pel que fa a l'accés de textos jurídics en llengua catalana²⁵, el Comitè detecta un clar incompliment en l'absència de traducció al català dels textos legals anteriors a 1998, i en el retard que es dona a la publicació de la versió catalana del Butlletí Oficial de l'Estat, la qual cosa suposa en paraules del Comitè *“importants obstacles per a l'ús efectiu de la llengua catalana en l'àmbit de la justícia a Catalunya”*. Constatat l'incompliment, o com diu diplomàticament el Comitè d'Experts, el compliment parcial del compromís,

---

²³ Ibídem, paràgraf 232.

²⁴ Carta Europea, Article 9.1.a) iv.

²⁵ Carta Europea, Article 9.3.: *“Les parts es comprometen a posar a l'abast, en les llengües regionals o minoritàries, els textos legislatius nacionals més importants i aquells que concerneixen particularment els usuaris d'aquestes llengües, llevat que aquests textos no siguin ja disponibles altrament.”*

²⁶ Dèiem a l'Informe de l'Observatori de la Llengua *“La llei 4/1999, de 13 de gener, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, en el seu article 36, imposa la llengua castellana en els procediments administratius de forma taxativa “la lengua de los procedimientos tramitados por la Administración General del Estado será el castellano.” Y excepcionalment, obre la possibilitat d'utilitzar una altra llengua oficial, com el català, però simplement en el cas que l'interessat es dirigeixi als òrgans de l'Administració General de l'Estat amb seu en el territori d'una Comunitat Autònoma amb una llengua pròpia oficial. Així, la utilització de la llengua catalana ha de ser instada per l'interessat, i només davant els òrgans de l'administració perifèrica de l'Estat a les Comunitats de Catalunya, València i de les Illes Balears. A més, la concurrència de més d'un interessat en diferents llengües oficials, fa que es resolgui la discrepància lingüística, sempre i en tot cas en castellà. I si l'expedient s'ha de resoldre davant els organismes centrals de l'administració de l'Estat l'expedient serà traduït al castellà. El règim jurídic establert per aquesta llei suposa una clara violació de l'article 10.1 i) de la carta europea.”*

recomana a les autoritats espanyoles l'adopció de les mesures apropiades per assegurar l'accés als textos jurídics en català, assenyalant que *“la mesura més apropiada serà publicar una traducció oficial al mateix temps que la versió oficial en castellà”*.

C) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació a les autoritats administratives i serveis públics (Article 10)

En l'Informe de l'Observatori de la Llengua Catalana, sota l'epígraf titulat *“Ús de la llengua catalana per l'administració general de l'Estat”*, constatarem la situació de continuat incompliment de la Carta europea que es dona a l'Estat Espanyol²⁶ per la manca de coneixement i d'ús de la llengua catalana per part de les autoritats administratives de l'Estat. El Comitè d'experts, després de constatar la impossibilitat legal d'exigència de coneixement de la llengua catalana per a la contractació i nomenament de funcionaris de l'Administració de l'Estat, més enllà de la valoració del coneixement de la llengua com a mèrit preferent, assenyalava la clara insuficiència de personal de l'Administració de l'Estat amb coneixement i capacitació lingüística en català. Tot i no qüestionar com a insuficient al nivell de la Carta europea, l'article 36 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, sí que considera que l'aplicació pràctica del mateix és inadequada i insuficient als efectes de la Carta. La normativa no hi és contrària, però, les disposicions legals existents, han resultat –bé per la seva manca d'implementació, bé per la seva orientació- insuficients als efectes de garantir el nivell d'exigència assumit per l'Estat espanyol al ratificar la Carta europea. I és per això que el Comitè conclou que hi ha un incompliment de l'article 10.1.a) de la Carta europea, -o en terminologia diplomàtica del Comitè *un compliment parcial del compromís assolit*- que porta el Comitè a instar les autoritats espanyoles *“a incrementar considerablement el percentatge de personal catalanoparlant en les dependències competents de l'Administració de l'Estat”* i al mateix temps recomanar l'establiment de programes de formació adequats.

S'ha d'entendre aquesta recomanació referida exclusivament a l'Administració de l'Estat al territori de les Comunitats Autònomes de Catalunya, València i les Illes Balears. En cap cas, el Comitè d'Experts analitza en aquest apartat la competència lingüística del català en la funció pública de l'Administració de l'Estat fora dels territoris amb el català com a llengua oficial, donat que l'obligació té un àmbit d'aplicació personal circumscrit a *“les circumscripcions (...) en les quals resideix un número d'habitants de llengües regionals o minoritàries que justifiquin les mesures que figuren a continuació...”*²⁷.

La mateixa consideració, i en el mateixos termes, -mutatis mutandi²⁸ - es fa en l'apartat de l'Informe del Comitè d'Experts referit a València i en el de les Illes Balears, sense constatar en aquest territoris un nivell d'incompliment més gran, tal i com posava de manifest l'Informe presentat per a l'Observatori de la Llengua.

Igualment, el Comitè d'Experts constata un incompliment per part de l'Estat espanyol del compromís de *posar a l'abast de la població formularis i textos administratius d'ús freqüent en les llengües regionals o minoritàries, o en versions bilingües*, pel fet que allò que disposa el marc legal existent –i en especial el Real Decret 1465/1999 de 17 de setembre *pel qual s'estableixen criteris d'imatge institucional i es regula la producció documental i el material imprès de l'Administració general de l'Estat*-, no es compleix a la pràctica. I tal com vàrem informar les fons no governamentals, l'absència de formularis bilingües en institucions estatals, -com és el cas de les Oficines de la Seguretat Social-, suposa un incompliment de la Carta europea, que ha portat al Comitè d'Experts a instar les autoritats espanyoles “*a prendre totes les mesures necessàries per assegurar que es posin a disposició de la població versions bilingües de formularis i textos administratius d'ús freqüent en totes les dependències competents de l'administració de l'Estat*”

L'apartat c) de l'article 10 també és, en opinió del Comitè d'Experts, incomplert per l'Estat espanyol, en tant que l'exigència de la llengua castellana en les inscripcions als Registres Civils²⁹ suposa una prohibició a les autoritats administratives de redactar documents en llengua catalana, d'acord amb la terminologia de la Carta europea³⁰, que a més entra en conflicte amb l'article 17 de la Llei de Política Lingüística de Catalunya. El Comitè hi afegeix, a més, un comentari negatiu a les pràctiques orientades a desincentivar l'ús del català promogudes des de despatxos notariais. I en conseqüència el Comitè insta les autoritats espanyoles “*a eliminar els obstacles jurídics actuals per a la utilització del català en el context dels registres civils, i a prendre les mesures necessàries per fomentar l'ús del català en el context de les actes notariais*”.

En definitiva, el Comitè recomana aquí un canvi normatiu de l'article 298 del Reglament del Registre Civil, per adaptar-ho a la Carta europea, així com mesures de pràctica administrativa que fomentin la lliure elecció de llengua per part de l'interessat.

---

²⁷ Carta europea, article 10, paràgraf 1.

²⁸ Vid. Informe del Comitè d'Experts, paràgrafs 242 a 244 (Catalunya), paràgrafs 658 a 660 (Illes Balears), i paràgrafs 786 a 788 (València).

²⁹ Article 298 del Reglament del Registre Civil.

³⁰ Carta europea, article 10.1. c)

Pel que respecta a l'ús de la llengua catalana en la prestació de Serveis Públics³¹, el Comitè constata, d'acord amb la informació rebuda de les entitats no governamentals, la inaplicació del contingut del Reial Decret 334/1982, sobre *senyalització de carreteres, aeroports, estacions ferroviàries, d'autobusos i serveis públics d'interès general*, pel que respecta a les estacions ferroviàries, aeroports, serveis de telefonia i telecomunicacions. El Comitè, constata el compliment només parcial de la Carta europea en aquest aspecte, i sol·licita rebre'n més informació en el proper informe de l'Estat espanyol, i en concret pregunta sobre “*el percentatge del personal dels serveis públics a Catalunya que tenen un domini adequat del català*” i sobre “*la llengua emprada en les comunicacions escrites entre els serveis públics i els parlants (per exemple, les factures de telèfon i electricitat, etc.)*”. Encara que no entra a valorar si el marc normatiu està al nivell de l'estàndard mínim establert per la Carta europea.

Sobre l'existència de serveis de traducció i interpretació, el Comitè constata una falta d'informació, que requereix que sigui subsanada en el proper informe estatal.

Finalment, i de gran transcendència, pel que fa referència a *la selecció i, si s'escau, la formació dels funcionaris i altres empleats públics en nombre suficient*, el Comitè d'Experts insisteix en què “*és indispensable examinar l'estructura de carrera i de formació establerta actualment*”. Considera que tots els esforços fets fins ara per l'Administració de l'Estat a les Comunitats Autònomes, són encara insuficients per donar un compliment escaient a la Carta europea, i assenyala que el sistema de rotació territorial de funcionaris no propicia l'aprenentatge de les llengües cooficials. És important assenyalar que el Comitè valora positivament l'exigència del coneixement del català per l'accés a places de personal de la Generalitat, de la administració local i de les Universitats catalanes. Constatat el problema en l'administració perifèrica de l'Estat, el Comitè insta les autoritats espanyoles “*a examinar l'estructura de la carrera i de formació establerta en l'Administració Pública de l'Estat, per tal d'assegurar que un percentatge adequat del personal que treballa en les dependències de l'Administració de l'Estat situades a Catalunya tenen el coneixement necessari de la llengua catalana per a poder emprar-la com a llengua de treball*”. I constata la inexistència d'informacions que li permetin valorar si les sol·licituds d'empleats públics amb coneixement de la llengua catalana per a ser destinats a territoris de parla catalana es produeix efectivament, tal i com exigeix la Carta europea.

---

³¹ Carta europea, art. 10, paràgraf 3: “Pel que fa als serveis públics garantits per les autoritats administratives o per qui actui pel seu compte, les parts es comprometen, en els territoris en què les llengües regionals o minoritàries són usades, segons la situació de cada llengua i en la mesura que això sigui raonablement possible: a) a garantir que les llengües regionals o minoritàries siguin usades amb motiu de la prestació del servei

En iguals termes, i sense especial insistència, es refereix a la situació de les Illes Balears i de València³², tot demanant més informació per a poder fer en successives avaluacions una tasca més acurada.

D) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació als mitjans de comunicació (Article 11)

El primer dubte que té el Comitè és en relació al recolzament que es dona a les emissores privades de radio que emeten en català, -tot i constatar que en l'àmbit de la Televisió i la radio públiques no hi ha cap problema a Catalunya-, planteja els seus dubtes pel que fa al deure de fomentar i/o facilitar la creació de canals de ràdio i televisió privats amb emissió en català: Dubta sobre l'aplicació de la norma que obliga un 50% de les emissions en català, pel que fa a la televisió per cable³³ (oblida el Comitè que la mateixa norma és aplicable a tots "*els concessionaris de televisions i emissores de radiodifusió de gestió privada d'àmbit territorial de Catalunya*"³⁴), i sobre com les autoritats fomenten i faciliten la creació d'almenys un canal de televisió privat amb programació fonamentalment en català. Al mateix temps, demana més informació sobre les mesures de foment de la producció i difusió d'obres d'audició i audiovisuals en català³⁵. I explicita clarament la demanda d'informació sobre com el Govern espanyol està aplicant els programes existents d'assistència financera a les produccions audiovisuals en català –tant a Catalunya, com a les Illes Balears i a València-.

En el cas de les Illes Balears i de València, el Comitè d'Experts pregunta si l'exigència d'almenys una emissora de radio i un canal de televisió amb programació fonamentalment en català es compleix, i insisteix en la manca d'informació sobre com les autoritats faciliten i/o fomenten la creació d'almenys un canal de televisió i una emissora de ràdio privades a les Illes. I insisteix en la demanda d'informació sobre el foment de la producció i difusió d'obres d'audició i audiovisuals en català a les Illes i a València

Pel que fa a la premsa escrita, el Comitè no observa cap problema al territori de la Comunitat Autònoma de Catalunya. Demana només més informació, per formar-se un

---

³² Informe del Comitè d'Experts, paràgrafs 658 a 693 i paràgrafs 785 a 818.

³³ Vid. Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable.

³⁴ Art. 26 de la Llei de Política Lingüística.

³⁵ I en concret sobre l'aplicació de l'article 28 de la llei de Política Lingüística referent a afavorir, estimular i fomentar les indústries la producció cultural en català.

judici sobre com es dóna suport a la formació de periodistes i del personal de mitjans de comunicació per a l'ús del català – tant a Catalunya, com a les Illes Balears i a València -. En relació a les Illes Balears, constatada l'existència del “Diario de Baleares”, el Comitè pregunta quines mesures concretes s'han adoptat per fomentar i facilitar el seu manteniment. I en relació a València constata que les autoritats competents “*no han adoptat cap mesura per a fomentar i/o facilitar la creació d'almenys un òrgan de premsa en valencià*”, per la qual cosa el Comitè constata un greu incompliment i insta les autoritats espanyoles a l'adopció de les mesures necessàries per a corregir-ho.

Així mateix, el Comitè pregunta i exigeix informació sobre com els interessos dels catalanoparlants – de Catalunya, les Illes Balears i València - son representats en les instàncies encarregades de garantir la llibertat i pluralitat dels mitjans. I en aquest sentit el Comitè especifica la manca d'informació tant a nivell català – del que seria l'activitat del Consell de l'Audiovisual de Catalunya C.A.C. -, com a nivell estatal, on l'Informe de l'Observatori constata la inexistència d'aquesta representació, i com diu la carta que aquesta representació “*sigui presa en consideració*”.

Finalment, pel que fa a la llibertat de recepció directa d'emissions de radio i televisió de territoris veïns en la mateixa llengua, el Comitè, emparant-se en la literalitat del paràgraf 2 de l'article 11 que parla no de territoris sinó de “*països veïns*”, concreta la seva anàlisi en la recepció de programes del Departament francès Pyrénées-Atlantiques, obviant tota la polèmica sobre la recepció de TV3 a les Illes i a València.

E) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació a les activitats i serveis culturals (Article 12)

Pel que fa referència a activitats i equipaments culturals - biblioteques, videoteques, centres culturals, museus, arxius, acadèmies, teatres i cinemes, treballs literaris i producció cinematogràfica, expressió cultural popular, festivals, indústries culturals, i la utilització de les noves tecnologies - el compromís de l'Estat consisteix en “fomentar l'expressió i les iniciatives pròpies de les llengües regionals o minoritàries, i afavorir els diferents mitjans d'accés a les obres produïdes en aquestes llengües”⁸⁶. El Comitè d'Experts considera que, de les dades presentades a l'Informe de l'Estat, es pot concloure un compliment adequat de la Carta europea; ressaltant en concret la concessió a autors catalans del Premi Nacional de Literatura, l'existència del Premi Pere Calders de Literatura Catalana, de la “Comisión Nacional para conmemorar el Centenario de la muer-

te de Jacint Verdaguer”, els ajuts estatals al teatre en català, i el mandat de l'article 28 de la Llei de Política Lingüística. El Comitè es mostra atent a fets concrets facilitats per l'Estat, però en aquest primer Informe no analitza sistemàtica i globalment el compliment d'aquest paràgraf, ni dóna més informació, per exemple, sobre la forma d'aplicació i concreció pràctica de l'article 28 de la Llei de Política Lingüística³⁷.

Més sistemàtic i exhaustiu és el Comitè quan analitza el mandat estatal d'“afavorir” la divulgació d'aquesta producció cultural en altres llengües i traduir a la llengua catalana obres d'altres llengües mitjançant “les activitats de traducció, de doblatge, de postsincronització i de subtitulació”, conclouent que es fa un compliment exemplar del mateix. Però sense contrastar les dades amb agents culturals, entitats professionals i el món artístic en general.

Sobre la resta de l'article 12, - quan fa referència a “d) a garantir que els organismes encarregats d'organitzar o de donar suport a activitats culturals incorporin de manera adequada el coneixement i l'ús de les llengües i de les cultures regionals o minoritàries en les activitats de les quals tenen la iniciativa o a les quals aporten un sosteniment; e) a afavorir la dotació dels organismes encarregats d'organitzar o de donar suport a activitats culturals de personal que domini la llengua regional o minoritària, a més de la llengua o de les llengües de la resta de la població; f) a afavorir la participació directa, en allò que concerneix els equipaments i els programes d'activitats culturals, de representants dels parlants de la llengua regional o minoritària; (...) h) si escau, a crear i/o promoure i finançar serveis de traducció i de recerca terminològica amb vistes a mantenir i desenvolupar, especialment, en cada llengua regional o minoritària una terminologia administrativa, comercial, econòmica, social, tecnològica o jurídica adequada.”- el Comitè s'empara en la manca d'informació faci-

---

³⁶ Carta europea, article 12.pàrgraf 1. a)

³⁷ Llei de Política Lingüística, **Article 28** “*Les indústries culturals i les arts de l'espectacle:* El Govern de la Generalitat ha d'afavorir, estimular i fomentar: a) La creació literària i científica en català, la difusió dins i fora de l'àmbit lingüístic propi i la traducció a altres llengües d'obres literàries i científiques en català, i la traducció al català d'obres escrites en altres idiomes._b) L'edició, la distribució i la difusió de llibres i de publicacions periòdiques en català._c) La producció cinematogràfica en català i el doblatge i la subtitulació en català de pel·lícules d'expressió original no catalana, i la distribució, en qualsevol format, i l'exhibició d'aquests productes._d) La producció, la distribució i la difusió d'enregistraments sonors i de material audiovisual en català._e) La producció i la representació de les arts de l'espectacle en català._f) La creació, la interpretació i la difusió de música cantada en català._g) La producció, l'edició i la distribució de material escrit i auditiu en llengua catalana destinat a persones invidents, i una oferta cultural bàsica, en català, per a aquest mateix sector._h) Qualsevol altra manifestació cultural pública en català._2. Totes les mesures que s'adoptin per a fomentar l'ús del català en les indústries culturals i d'altres s'han d'aplicar amb criteris objectius, sense discriminacions i dins les previsions pressupostàries._3. Per tal de garantir una presència significativa de la llengua catalana en l'oferta cinematogràfica, el Govern de la Generalitat pot establir per reglament quotes lingüístiques de pantalla i de distribució per als productes cinematogràfics que es distribueixin i s'exhibeixin doblats o subtitulats en una llengua diferent de l'original. Les quotes establertes per a les produccions cinematogràfiques doblades o subtitulades en català no poden excedir el cinquanta per cent de l'oferta de distribuïdors i exhibidors en còmput anual i s'han de fonamentar en criteris objectius. La regulació corresponent s'ha de fer en el marc de la Llei de l'Estat 17/1994, del 8 de juny, de protecció i foment de la cinematografia, i segons el règim que aquesta estableix.

litada des d'instàncies governamentals, per concloure que no pot emetre cap valoració, i que és en l'anàlisi del proper informe estatal quan haurà de substanciar aquestes qüestions, requerint a les autoritats estatals que en facilitin la informació oportuna. Ignora la crida d'atenció feta a la catalogació de llibres per la Biblioteca Nacional, i no pregunta directament sobre el personal amb coneixement de la llengua catalana en institucions culturals estatals. Resulta curiós, per exemple, que en referència a l'apartat h de l'article 12.1 –“ g) a fomentar i/o facilitar la creació d'un o de diversos organismes encarregats d'aplegar, de rebre en dipòsit i de presentar o publicar les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries;”, faci una única referència a l'existència de l'“Arxiu de la Corona d'Aragó” (?) per afirmar el compliment d'aquesta obligació.

Igual d'anecdòtic i poc sistemàtic es mostra el Comitè d'Experts quan analitza el paràgraf 2 de l'article 12 –“Pel que fa als territoris altres que aquells en què les llengües regionals o minoritàries són tradicionalment usades, les parts es comprometen a autoritzar, a fomentar i/o preveure, si el nombre dels parlants d'una llengua regional o minoritària ho justifica, activitats o serveis culturals apropiats, de conformitat amb el paràgraf precedent”, al constatar el seu compliment únicament amb l'existència de la Llibreria Blanquerna a Madrid. L'absència de polítiques del govern central en aquest àmbit, que exemplifica directament la manca d'un model plurilingüístic estatal és obviat pel Comitè, que, en aquest cas, ni tan sols demana més informació. Un estudi sistemàtic d'aquesta matèria serviria per cridar l'atenció del Comitè en properes avaluacions

Finalment, el compromís de l'Estat “*en llur política cultural a l'estranger, a donar un lloc apropiat a les llengües regionals o minoritàries i a la cultura de la qual són expressió*”, recollit en el paràgraf 3 de l'article 12, també rep un tractament molt superficial. La complaença amb què es percep com a acció plurilingüística de l'Instituto Cervantes, no respon a la realitat, ni és contrastada pel Comitè d'Experts, que en properes ocasions hauria de tornar a ser emplaçat per l'Observatori de la Llengua Catalana i altres entitats no governamentals a valorar l'arquitectura institucional que fonamenta l'Institut Ramon Llull i la seva coordinació amb el Instituto Cervantes.

En relació a les Illes Balears i a València, el Comitè és més mesurat, i en tots els apartats de l'article 12.1 manifesta que la manca d'informació l'impideix valorar el seu compliment, per la qual cosa insta les autoritats estatals a subsanar aquesta manca d'informació en el seu proper informe. Les mateixes mesures estatals presentades en l'Informe de l'Estat pel que fa a la llengua catalana a Catalunya (premio Nacional de Literatura, subvencions,...) porten el Comitè a assenyalar que “

segueix sense ser clar el grau en què les mesures abans assenyalades redunden en benefici d'obres i autors de les Illes Balears (...)València, i no tant sols de Catalunya", i demana informació sobre l'aplicació dels articles 31 i 38 de la Llei de Normalització Lingüística de les Illes Balears i de la Llei d'ús i ensenyament del valencià. El tractament diferenciat del català i el valencià - que de vegades fa el Comitè d'Experts - incideix en una anàlisi fraccionada de la realitat lingüística que genera curioses disquisicions poc aclaridores de la realitat.

F) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació a la vida econòmica i social (Article 13)

El Comitè considera "sobre la base de la informació de què disposa" que a la legislació espanyola no perviuen disposicions que prohibeixin o limitin –sense raons justificades - l'ús del català en el conjunt de la vida econòmica i social³⁸. Amb més cautela, el Comitè assegura que tot i no tenir informació de l'existència de clàusules, en reglaments interns d'empreses i documents privats³⁹, que exclouguin l'ús del català demana més informació. Igual que en relació a les mesures dirigides a desalentar l'ús del català⁴⁰. Com a mesures de foment⁴¹, cal ressaltar la positiva avaluació que el Comitè fa del Decret 152/2001 de 29 de maig de la Generalitat de Catalunya, sobre avaluació i certificació de coneixements de català, així com de la col·laboració amb l'Associació en Defensa de l'Etiquetatge en Català. Decebedorament, el Comitè no entra a analitzar el tema de l'etiquetatge en relació a la protecció als consumidors i a l'accés al mercat, com demanàvem en la nostra crida d'atenció.

Pel que fa referència al paràgraf 2, on la Carta estableix mandats concrets per a l'ús i foment de les llengües en serveis econòmics i socials⁴², el Comitè d'Experts es mou per norma general en la línia de no pronunciar-se per manca d'informació, postergant el tema

---

³⁸ Carta europea, article 13 paràgraf 1. a): "1. Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les parts es comprometen, per al conjunt del país: a) a excloure de llur legislació tota disposició que prohibeixi o limiti sense raons justificables el recurs a llengües regionals o minoritàries en els documents relatius a la vida econòmica o social, i especialment en els contractes de treball i en els documents tècnics com les instruccions d'ús de productes o serveis; "

³⁹ Carta europea, article 13 paràgraf 1. b): "1. Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les parts es comprometen, per al conjunt del país: b) a prohibir la inserció, en els reglaments interns de les empreses i els actes privats, de clàusules que exclouguin o limitin l'ús de les llengües regionals o minoritàries, almenys entre els parlants de la mateixa llengua;"

⁴⁰ Carta europea, article 13 paràgraf 1. c): "1. Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les parts es comprometen, per al conjunt del país: c) a oposar-se a les pràctiques tendents a desaconsellar l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de les activitats econòmiques o socials;"

⁴¹ Carta europea, article 13 paràgraf 1. d): "1. Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les parts es comprometen, per al conjunt del país: d) a facilitar i/o fomentar per altres mitjans que els esmentats als apartats precedents l'ús de les llengües regionals o minoritàries."

per al segon informe, tot reclamant-ne la seva aportació. Però estableix una línia argumental força interessant al negar-se a acceptar la valoració estatal de què com que tots el catalanoparlants coneixen el castellà és innecessari l'ús d'aquesta llengua, per exemple, en les instruccions de seguretat. El Comitè insisteix que com que el compromís assolit per l'Estat és el del foment de les llengües, ara no pot emparar-se amb el bilingüisme generalitzador per inaplicar la Carta.

G) L'avaluació de la Part III de la Carta: Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, en relació als intercanvis transfronterers (Article 14)

En aquest apartat l'Informe del Comitè d'Experts, al demanar més informació, suggereix la conclusió d'un Tractat bilateral entre França i Espanya per al foment de les relacions entre catalanoparlants, i igualment entre Espanya i Itàlia. Insisteix en la seva demanda d'informació en relació a Andorra, i sobre la cooperació entre autoritats i institucions locals.

L'estat espanyol, en les seves al·legacions a l'Informe del Comitè d'Experts argumenta que l'efectivitat de les mesures d'impuls i foment depèn més de la voluntària acceptació dels parlants que de la voluntat política dels governants. Apreciació del tot correcta, si no fos perquè els incompliments detectats pel Comitè ho són no per la manca d'efectivitat de polítiques, sinó per la manca de polítiques o per la pervivència de normatives i regulacions contràries al foment i a l'impuls de les llengües oficials distintes al castellà. En relació amb la justícia (article 9) fugí d'estudi al centrar-se en la impossibilitat d'utilitzar les habilitats lingüístiques com a criteri per a l'accés a l'administració de justícia, i no valorar en profunditat l'article 231 LOPJ objecte principal de les recomanacions del Comitè. Igualment reproduïx els seus arguments pel que fa a la publicació de textos legals en català sense assumir la lentitud i la parcialitat del sistema actual. El Govern espanyol pren nota de l'incompliment de la Carta que suposa el model educatiu de València i de les Illes Balears, i de la necessitat d'un marc que desenvolupi l'ús i ensenyament del català a l'Aragó.

---

⁴² Carta europea, article 13. 2: " 2. En matèria d'activitats econòmiques i socials, les parts es comprometen, en la mesura que les autoritats públiques hi tenen competència, en el territori en què les llengües regionals o minoritàries són usades, i en la mesura que això és raonablement possible: **a)** a incloure, en llurs reglamentacions financeres i bancàries, mesures que permetin, en condicions compatibles amb els usos comercials, la utilització de les llengües regionals o minoritàries en la redacció d'ordres de pagament (xecs, lletres de canvi, etc.) o d'altres documents financers, o, si escau, a vetllar per la posada en pràctica d'un procés així; **b)** en els sectors econòmics i socials dependents directament de llur control (sector públic), a realitzar accions que encoratgin l'ús de les llengües regionals o minoritàries; **c)** a vetllar perquè els equipaments socials com ara els hospitals, les llars de jubilats i els albergs ofereixin la possibilitat de rebre i tractar en llur llengua els parlants d'una llengua regional o minoritària que necessiten atencions per raons de salut, d'edat o per altres raons; **d)** a vetllar, segons modalitats apropiades, perquè les instruccions de seguretat siguin igualment redactades en les llengües regionals o minoritàries; **e)** a posar a l'abast en les llengües regionals o minoritàries les informacions proporcionades per les autoritats competents relatives als drets dels consumidors."

I finalment, i pel que fa referència a l'establiment de models plurilingüístics a l'Estat i a enfortir la consciència plurilingüística dels ciutadans, el Govern espanyol parla d'una acció progressiva que es concreta en la possibilitat d'emprar llengües oficials diferents del castellà en la Comissió General de les Comunitats Autònomes del Senat, la cooficialitat de les mateixes en la Unió Europea, per finalment justificar l'actuació dels mitjans públics de comunicació de masses.

El Comitè de Ministres, en un acte clarament polític, i en el context intergovernamental de la seva natura, redueix molt les recomanacions finals fetes a l'Estat espanyol. El caràcter públic de l'Informe del Comitè d'Experts és una crida d'atenció suficient a Espanya, i el Comitè de Ministres actua amb la discrecionalitat diplomàtica i la lògica intergovernamental que és pròpia en aquestes instàncies. No ha de sorprendre, per tant, que les clares i contundents afirmacions del Comitè d'Experts constatant incompliments estatals, restin finalment absents de les recomanacions del Comitè de Ministres. Aquest es limita a recollir els punts més importants dels incompliments, i en concret, pel que fa a la llengua catalana

- Recomanava adoptar totes les mesures jurídiques i pràctiques escaients per tal d'assegurar l'aplicació dels compromisos continguts en l'article 9 de la Carta (Justícia), i en concret en la qüestió de la capacitació jurídica del personal que treballa a l'administració de Justícia;
- Recomanava examinar els programes de contractació, de carrera i de formació del personal de l'Administració de l'Estat en dependències situades en territoris amb una llengua oficial pròpia; i
- L'establiment d'un marc jurídic apropiat per la llengua catalana a l'Aragó.

A remarcar, sobretot, l'absència de comentaris generals, sobre el fet de propiciar un clima de tolerància i de confiança mútua entre les diferents comunitats lingüístiques, sobre el model educatiu de València i de les Illes Balears (també de la llengua gallega), i sobre la utilització del català en serveis públics.

V. Els comentaris formulats pel govern espanyol a l'avaluació del comitè d'experts, i les recomanacions del comitè de ministres

---

El Comitè d'Experts ordena les seves conclusions en 20 apartats -ordenats alfabèticament de la a) a la t) -, per presentar-les al Comitè de Ministres i a l'Estat espanyol, objecte de la avaluació. En tant que Comitè d'Experts no respon a directrius polítiques de cap Estat – tot i estar integrat per un membre de cada Estat part, que ha estat designat pel Comitè de Ministres a partir d'una llista de persones de la més alta integritat, d'una competència reconeguda en les matèries tractades per la Carta, que seran proposades per l'Estat⁴³. I d'acord amb l'article 16 de la Carta europea, el Comitè de Ministres, es configura com la instància política que pot dirigir recomanacions als Estats. Es tractarà de recomanacions entre dos subjectes de Dret Internacional, que com el seu nom indica no tindran caràcter oponible o jurídicament exigible. Però no cal oblidar que l'existència d'un Comitè d'experts que analitza informes estatal periòdics com a mesura de seguiment i control del compliment de la Carta europea, no exclou que qualsevol Estat sigui responsable per l'incompliment d'aquest tractat i que tingui l'obligació internacional de corregir immediata i diligentment tot incompliment dels compromisos internacionals adquirits.

El Comitè d'Experts comença la presentació de les seves conclusions remarcant el ferm compromís constitucional amb la diversitat plurilingüística de l'Estat espanyol, elogiant el reconeixement i l'alt grau de protecció atorgat a les llengües regionals o minoritàries a l'Estat espanyol en especial per la seva ratificació per la banda alta de la Carta europea. És en el context de millorar aquesta situació que el Comitè diu formular les següents observacions.

Assenyala, com a primer problema que afecta a totes les llengües protegides, el marc jurídic que regula la utilització de les llengües regionals o minoritàries davant de l'administració de justícia. El Comitè considera necessari plantejar la qüestió del dret a l'accés a la justícia en una llengua diferent a la castellana, i demana que s'estudii l'estructura de la carrera del personal que treballa al departament de justícia per tal de garantir el coneixement i l'ús de les llengües oficials a l'Estat.

---

⁴³ Carta Europea, article 17.

En iguals termes es pronuncia sobre el coneixement de les llengües per part del personal de la Administració Pública destinat o contractat a les Comunitats Autònomes amb una llengua pròpia.

Ressalta també l'incompliment que suposa la manca d'una publicació oficial i sistemàtica dels textos normatius en llengües oficials diferents a la castellana.

Confirma que el model educatiu de València i de les Illes Balears – basat en el bilingüisme estructurat - suposa un incompliment del nivell d'exigència de la Carta europea. I a més de valorar positivament l'excel·lent sistema educatiu de Catalunya, basat en la immersió i la no segregació lingüística, proposa aquest model a la resta de Comunitats.

Constata deficiències a les Illes Balears i a València pel que fa als compromisos assolits en relació als mitjans de comunicació. I ressalta la manca d'informació rebuda, pel conjunt dels territoris amb llengua pròpia, sobre l'àmbit cultural, i la vida econòmica i social.

I insisteix en la necessitat de dotar-nos d'un marc normatiu sobre l'ús i l'aprenentatge del català a l'Aragó, que desenvolupi el mandat constitucional i estatutari al respecte, donant ple compliment a la Carta europea.

Finalment, es de gran transcendència l'afirmació conclusiva del Comitè d'Experts relativa a que *“segueix essent necessari crear consciència a Espanya sobre les llengües regionals o minoritàries”*, assenyalant la poca atenció que els mitjans de comunicació presten a la diversitat lingüística, i cloent que :

“És precís redoblar els esforços per educar la població majoritària castellanoparlant i els mitjans de comunicació nacionals, amb l'objectiu de fomentar una major acceptació i respecte per les especificitats de les identitats regionals com a part integrant del patrimoni espanyol. També és necessari millorar la comprensió mútua per a promoure les virtuts del plurilingüisme i de la diversitat lingüística i, en els grups lingüístics tant majoritaris com minoritaris, la idea fonamental d'una coexistència pacífica i harmoniosa”.

ENTITATS DE L'OBSERVATORI

Les entitats cíviques i culturals que formen part de l'Observatori són les següents:

Acció Cultural del País Valencià

Casal Jaume I de Fraga

Casal Jaume I de Perpinya

Centre Unesco de Catalunya

CIEMEN

Comitè de Seguiment de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya

Culturalnord

Fundació Congrés de Cultura Catalana

Institut Linguapax

Obra Cultural Balear

Òmnium Cultural

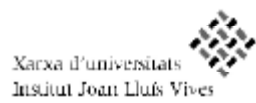
Omnium Cultural de l'Alguer

Organització pel multilingüisme

Plataforma per la Llengua

Universitat d'Alacant

Amb el suport de:

Televisió de Catalunya

INFORMES REALITZATS PER L'OBSERVATORI

Dossiers

- 1.- Informe sobre la Carta Europea de llengües regionals o minoritàries, presentat al Consell d'Europa a Estrasburg.
- 2.- Informe sobre la discriminació de la llengua catalana presentat davant el Comitè contra la discriminació racial, de les NNUU, a Ginebra.
- 3.- El règim lingüístic de Catalunya al nou estatut d'autonomia.
- 4.- Els drets lingüístics com a drets humans.
- 5.- Compareixença de l'Observatori de la llengua catalana davant la comissió de cultura del Senat.
- 6.- Informe sobre la situació de la llengua catalana 2003-2004.
- 7.- Estudi de viabilitat d'un marc de difusió de la llengua catalana a la Catalunya Nord: de l'intermunicipal al transfronterer.
- 8.- La percepció de la llengua catalana per part de turistes i visitants a Catalunya Nord.
- 9.- El català a Europa
- 10.- El tractament de la llengua catalana en els llibres de text de secundària.
- 11.- Cap a un estat plurilingües.

Llibres

- 1.- El nom, la unitat i la normalitat. Informe sobre el reconeixement del català com a llengua oficial i pròpia del País Valencià.

Aquests textos podeu consultar-los al web de l'Observatori: www.observatoridelallengua.org